

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” Dzimumu līdztiesības plāns

Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava” (turpmāk – LVMI Silava) Dzimumu līdztiesības plāna mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem pētniekiem vīriešiem un sievietēm. Mēs vadāmies no dzimumu līdztiesības principiem visās mūsu darbībās, neapdraudot kompetenci un kvalitāti. Mēs vēlamies atbalstīt visus LVMI Silava pētniekus neatkarīgi no dzimuma (kā arī tautības, vecuma un citām individuālajām īpašībām) un uzskatām, ka pētniecība sabiedrībai dos vislielāko labumu, ja pētniecībā iesaistīto pētnieku izcelsme ir pēc iespējas daudzveidīgāka un ja veicamajā pētījumā ir ņemti vērā arī dzimuma aspekti.

Dzimumu līdztiesības stāvoklis Latvijas zinātnē nav optimāls. Arī LVMI Silava pētījumos nav pilnībā nodrošināta vīriešu un sieviešu vienlīdzība stāvokļa un iespēju ziņā. Akadēmiskajos amatos pastāv dzimumu nelīdzsvarotība, sieviešu īpatsvars vadošajos amatos ir neliels, lai arī iepriekšējos gados situācija uzlabojusies un sieviešu īpatsvars akadēmiskajos amatos pieaudzis. Lai turpinātu uzlabot dzimumu līdztiesības rādītājus, šis jautājums ir jārisina sistemātiski. LVMI Silava mērķis ir visās institūta darbībās pievērst lielāku uzmanību dzimumu aspektiem un tādējādi veicināt dzimumu līdztiesības veicināšanu Latvijas mežzinātnē un saistītajās zinātnes nozarēs.

Atbildību par dzimumu līdztiesības veicināšanu daļa LVMI Silava radošās grupas, laboratorijas un administrācija. Plāns ir balstīts uz intervijām ar radošo grupu vadītājiem, institūta darbības datu analīzi un pārrunām ar darbiniekiem. Konkrētas darbības izvirzīto mērķu sasniegšanai un par tām atbildīgos darbiniekus nosaka LVMI Silava stratēģijā. Izvirzīto mērķu sasniegšana jāatspoguļo institūta gada pārskatos.

Pamatojoties uz LVMI Silava līdztiesības aktivitātēm un iespējām dzimumu līdztiesības stāvokļa uzlabošanai, Dzimumu līdztiesības plāna galvenie mērķi laika posmam no 2022. līdz 2027. gadam ir šādi:

1. Zinātniskā un inženiertehniskā personāla dzimumu līdztiesības izpratnes paaugstināšana;
2. Vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošana;
3. Zinātniskā un inženiertehniskā personāla dzimumu līdzsvara uzlabošana;
4. Dzimumu līdzsvara uzlabošana pētniecības grantu, balvu un finansējuma pretendentu un saņēmēju vidū;
5. Dzimumu līdztiesības ziņā jutīgas komunikācijas stratēģijas īstenošana.

Zinātniskā, administratīvā un inženiertehniskā personāla dzimumu līdztiesības izpratnes palielināšana

Lai pieņemtu godīgus un iekļaujošus lēmumus, dzimumu līdztiesības apziņa, t.sk. apzināšanās par iespējamām problēmām, ko izraisa neapzināta aizspriedumi, ir ārkārtīgi svarīga zinātniskajam, inženiertehniskajam un administrācijas personālam. Paaugstināta informētība palīdz novērst diskrimināciju un nodrošina taisnīgāku lēmumu pieņemšanu. Dzimumu līdztiesības izpratne veicina arī visu pārējo LVMI Silava Dzimumu līdztiesības plāna mērķu sasniegšanu.

Lai nodrošinātu labāku darbinieku izpratni par dzimumu līdztiesību, LVMI Silava radošo grupu un administrācijas vadošie darbinieki:

- Pilnveidos savas kompetences dzimumu līdztiesības jomā, t.sk. piedaloties apmācībuursos;
- Integrēs dzimumu aspektus institūta organizētajās zinātniskās publicitātes darbībās;
- Apkopos esošos un sagatavos jaunus uz vajadzībām balstītus informatīvos materiālus par dzimumu līdztiesību, t.sk. materiālus par to, cik svarīgi ir ņemt vērā neapzinātu aizspriedumu, un par dzimumu dimensijas integrēšanu pētniecībā;

- Dalīsimies pieredzē, labās prakses piemēros un norisēs saistībā ar dzimumu līdztiesību institūtā, t.sk. iekšējos semināros, darbnīcās utt.

Vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošana

LVMI Silava atbalsta vienlīdzīgu attieksmi pret visiem cilvēkiem, atturoties no jebkāda veida diskriminācijas dzimuma dēļ (arī no netiešās diskriminācijas, kas rodas, ja šķietami neitrāli noteikumi dod priekšrocības dažiem pētniekiem vai mērķa grupām). Īpaša uzmanība pievēršama bērna kopšanas atvaļinājuma ietekmei uz pētnieka(-ces) karjeru. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi, Institūts:

- Izpētīs iekšējās kārtības noteikumus un citus reglamentējošos dokumentus, lai pārliecinātos, ka tie nodrošina vienlīdzīgas iespējas visiem;
- Novērtēs, vai materiālos, kas attiecas uz lēmumu pieņemšanu, ņemti vērā attaisnoti atvaļinājumi, piemēram, bērna kopšanas atvaļinājumi vai militārais dienests;
- Ievēros vienlīdzīgas attieksmes principus un, pieņemot lēmumus, vadīsies tikai no noteiktajiem kritērijiem;
- Apkopos atsauksmes par vienlīdzīgas attieksmes principu ievērošanu lēmumu pieņemšanas procesos.

Zinātniskā, administratīvā un inženiertehniskā personāla dzimumu līdzsvara uzlabošana

LVMI Silava mērķis ir panākt pēc iespējas lielāku zinātniskā, administratīvā un inženiertehniskā personāla dzimumu līdzsvaru, neapdraudot darbinieku kompetenci.

Institūts uzskata, ka nepietiekami pārstāvētā dzimuma pārstāvība visās personāla kategorijās vismaz 40% apmērā ir labs dzimumu līdzsvars. Vēl viens faktors, kas jāņem vērā, ir dzimumu proporcijas dažādos pētījumu virzienos un radošajās grupās; virzienos un grupās, kurās dominē viens dzimums, nodarbināto struktūru jāveido tādā pašā proporcijā, kāda tā ir konkrētajā pētniecības virzienā vai radošajā grupā valstī kopumā.

Zinātniskās recenzēšanas (zinātnisko izdevumu un konferenču redkolēģijas) un izglītības darbā (eksaminācijas komisijas) jānodrošina vienlīdzīgs vīriešu un sieviešu īpatsvars, vienlaicīgi nemazinot ekspertu kvalifikāciju.

Lai panāktu lielāku dzimumu līdzsvaru starp recenzentiem un eksaminācijas komisiju locekļiem, Institūts:

- Izvēloties ekspertus, apzināti pievērsīsim lielāku uzmanību dzimumam;
- Dosim priekšroku nepietiekami pārstāvētā dzimuma kandidātam, ja kandidāti ir vienlīdzīgi;
- Lūgsim citām organizācijām, kas ir atbildīgas par kandidātu izvirzīšanu no institūta zinātnieku vidus, izvirzīt arī nepietiekami pārstāvētā dzimuma kandidātus, lai nodrošinātu dzimumu līdzsvaru;
- Lūgsim ekspertus, kuri iesaka recenzentus vai eksaminācijas komisiju locekļus, ieteikt arī zinātniekus ar nepietiekami pārstāvētu dzimumu, nepieciešamības gadījumā, vēršot viņu uzmanību uz lielo dzimumu nelīdzsvarotību recenzentu un eksaminācijas komisijas locekļu vidū;
- Apkoposim statistikas pārskatus un vadlīnijas, izceļot dzimumu aspektus gan recenzentu, gan eksaminācijas komisiju locekļu meklēšanas procesā, lai šo problēmu atpazītu plašāk.

Dzimumu līdzsvara uzlabošana balvu pretendentu vidū

LVMI Silava mērķis ir uzlabot dzimumu līdzsvaru starp pētniecības balvu pretendentiem.

Lai panāktu lielāku dzimumu līdzsvaru starp pētniecības balvu pretendentiem, Institūts:

- Pārraudzīs dzimumu sadalījumu starp pētniecības balvu pretendentiem;
- Institūta mājaslapā uzrādīs datus par pētniecības balvu saņēmējiem dzimumus griezumā;
- Pārraudzīs vīriešu un sieviešu pretendentu panākumu līmeni;

- Vērsīs lēmumu pieņēmēju uzmanību uz iespējamai neapzinātiem aizspriedumiem un tam, cik svarīgi ir ņemt vērā dzimuma aspektus.

Dzimumu līdztiesības ziņā jutīgas komunikācijas stratēģijas īstenošana

Viena no LVMI Silava funkcijām ir komunikācija ar sabiedrību, tajā skaitā informācijas apmaiņa ar citu institūciju un jomu pētniekiem un pētniecības un attīstības iestādēm, kā arī pētniecības lomas skaidrošana bērnu un pieaugušo vidū. Dzimumu līdztiesību veicināsim arī zinātniskās publicitātes pasākumos. Institūts turpinās ievērot dzimumu līdztiesību visos saziņas kanālos un:

- Pārraudzīs valodas lietošanu un atturēsies no dzimumu stereotipu atveidošanas;
- Pārraudzīs vīriešu un sieviešu attēlojumu ilustratīvos materiālos;
- Rakstot preses relīzes, ziņas, profila rakstus u.c., ievēros dzimumu dažādības principus;
- Centīsies nodrošināt dzimumu līdzsvaru starp runātājiem publiskos pasākumos, ja tas ir iespējams;
- Uzsvērs dzimumu aspektus dažādos publicitātes materiālos un statistikā: datus, kur vien iespējams, sadalīs pēc dzimuma;
- Regulāri publicēs dzimumu līdztiesības pamatrādītājus pētījumos institūta interneta vietnē.